

PWYLLGOR CYSWLLT RHEILFFORDD ARFORDIR Y CAMBRIAN DYDD GWENER, 24 MAI 2024

Presenoldeb:

Yn bresennol:

Cyng. Dewi Owen (Cyngor Gwynedd) - Cadeirydd
Cyng. Gwynfor Owen (Cyngor Gwynedd)
Cyng. Anne Lloyd Jones (Cyngor Gwynedd)
Cyng. Eryl Jones-Williams (Cyngor Gwynedd)
Cyng. Gwilym Jones (Cyngor Gwynedd)
Cyng. Louise Hughes (Cyngor Gwynedd)

Cyng. Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Amgylchedd Cyngor Gwynedd)

Cyng. J M Williams (Cyngor Sir Powys)
Cyng. Meryl Roberts (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri)
Bill Redfern (Cymdeithas Trenau Teithwyr Amwythig – Aberystwyth)
Delyth Griffiths (Swyddfa Plaid Cymru, Dolgellau)
Lorraine Simkiss (Rheilffordd Talyllyn)
Liz Parry (Rheilffordd Talyllyn)
Stephen Grieg (Rheilffordd Blaenau Ffestiniog)

Gail Jones (Trafnidiaeth Cymru)
James Nicholls (Trafnidiaeth Cymru)

Rhian Williams (Rheolwr Cludiant Integredig a Diogelwch Ffyrdd Cyngor Gwynedd)
Lowri Haf Evans LHE (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth Cyngor Gwynedd)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Liz Saville Roberts (AS Dwyfor Meirionnydd), Mabon ap Gwynfor (AS Dwyfor Meirionnydd), Chris Wilson (Cyng Sir Caerfyrddin), Trefor Roberts (Pwyllgor Rheilffordd Amwythig/Aberystwyth), Cyng. Richard Glyn Roberts (Gwynedd), Ann Elias (Cyngor Sir Caerfyrddin), Cyng. Elfed Wyn ap Elwyn (Gwynedd) a Clare Britton (Rheilffordd Ffestiniog)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Derbyniodd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod blaenorol y pwyllgor hwn a gynhaliwyd 22ain o Fawrth 2024 fel rhai cywir

5. NEWIDIADAU ARFAETHEDIG TRAFNIDIAETH CYMRU I AMSERLENNI RHEILFFORDD ARFORDIR Y CAMBRIAN 2024

Mewn ymateb i gyhoeddiad gan Trafnidiaeth Cymru eu bod yn bwriadu lleihau nifer teithiau ynghyd ag addasu rhai amseroedd teithiau ar reilffordd y Cambrian, gwaned cais gan rai o'r Aelodau i gynnal cyfarfod arbennig fel bod modd cynnal sgwrs gyda swyddogion Trafnidiaeth Cymru i gael mwy o wybodaeth gefndirol ar sut wnaed y penderfyniadau ynghyd ag eglurhad o'r cyfiawnhad dros y newidiadau.

Adroddwyd bod cyfarfod Grŵp Cyswllt Trafnidiaeth wedi ei gynnal yn yr Amwythig 11eg Ebrill 2024 i drafod y newidiadau. Mynegodd y Cyng. Gwynfor Owen siom bod pob penderfyniad eisoes wedi ei wneud ac nad oedd unrhyw resymeg dros ffigyrau y defnyddwyr a ddefnyddiwyd i ddod i benderfyniad gan fod y rhain yn creu argraff gamarweiniol o ddefnydd y rheilffordd. (pandemig COVID-19, gwaith sylweddol ar yr isadeiledd, sgil effaith tywydd garw, anawsterau dibynadwyaeth a pherfformiad wedi cael effaith sylweddol ar lefel y gwasanaeth ac o ganlyniad ar ddefnydd y rheilffordd).

Cyfeiriwyd at rybudd o gynnig a gafwyd yng nghyfarfod o'r Cyngor Llawn (Mai 2024) lle cynigodd y Cyng. Gwynfor Owen i Cyngor Gwynedd ddatgan yn glir i Drafnidiaeth Cymru ac i Lywodraeth Cymru (perchnogion Trafnidiaeth Cymru), nad yw unrhyw doriad yn y nifer o drenau ar Reilffordd y Cambrian yn dderbyniol, ac yn hytrach y dylid edrych ar sut i gynyddu'r nifer o drenau trwy'r flwyddyn. Derbyniwyd y cynnig yn unfrydol gan Aelodau'r Cyngor.

Amlygwyd bod Ken Skates (Ysgrifennydd y Cabinet dros Ogledd Cymru a Thrafnidiaeth), wedi cytuno gyda'r angen am doriadau o £700k er bod trenau newydd yn cael eu hychwanegu mewn rhai llefydd. Cyfeiriodd y Cyng. Eryl Jones Williams at llythyr roedd Cyngor Tref Abermaw wedi ei anfon at Ken Skates yn amlygu siom yn y newidiadau arfaethedig i wasanaeth rheilffordd ar Reilffordd y Cambrian. Roedd y llythyr yn nodi bod y cyfnod ymgynghori wedi bod yn rhy fyr (nad oedd 32 diwrnod yn ddigon o amser i gasglu ymatebion) a bod yn rhaid i ymatebwyr gofrestru i gyflwyno eu barn yn debygol o atal pobl rhag cymryd rhan.

Mewn ymateb i'r sylw, nododd Gail Jones (Trafnidiaeth Cymru) mai Adolygiad Amserlen Ar-lein oedd wedi ei gynnal i gasglu barn a gwybodaeth ar yr addasiadau, ac nid ymgynghoriad.

Sylwadau cyffredinol yn codi o'r drafodaeth ddilynol:

- Siom bod y penderfyniad wedi ei wneud cyn rhannu gwybodaeth gyda defnyddwyr. Siomedig na chafwyd unrhyw wybodaeth am y bwriad i newid yr

amseroedd / teithiau yng nghyfarfod mis Mawrth 2024

- Bod cyfnod yr ymgynghoriad yn rhy fyr o lawer - pobl heb dechnoleg yn cael eu cau allan. Anodd deall nad ymgynghoriad ydoedd
- Dylai Trafnidiaeth Cymru ymgynghori cyn gwneud unrhyw newidiadau - hyn yn sarhad ar bobl yr ardal. Hynod siomedig nad oedd ymgynghoriad llawn – beth yw'r rheswm dros hyn?
- Y neges sydd yn cael ei rhannu gan Lywodraeth Cymru, yw 'nad oes buddsoddi mewn ffyrdd newydd felly defnyddiwch drafnidiaeth gyhoeddus'. Erbyn hyn maent yn gwneud toriadau i wasanaethau rheilffordd!
- Sut mae'r addasiadau yn cyd-fynd â'r Polisi Gwyrdd o leihau allyriadau carbon ac ymateb i'r argyfwng hinsawdd?
- Nifer pobl ifanc yn gadael y Sir a thrafnidiaeth yn un o'r rhesymau dros hyn.
- Y newidiadau yn gosod cyrffiw ar bobl ifanc i aros allan
- Bod y newidiadau yn gic arall i ardal wledig – nid yw'n dderbyniol
- Byddai colli gwasanaeth ynghyd ag oediad i wella gwasanaethau a cholli trenau o wasanaeth prin i ddechrau yn creu effaith enfawr ar ddefnyddwyr rheolaidd y Cambrian - yn debygol o greu anrhefn i drefniadau teithio gweithwyr, myfyrwyr a theithwyr i faes awyr Birmingham ynghyd ar effaith ar fusnesau a'r economi o golli defnydd gan ymwelwyr. Bydd toriadau yn israddio'r rheilffordd ac yn creu dyfodol ansicr i nifer.
- Yn dilyn buddsoddiad sylweddol i'r gwaith o adnewyddu Traphont Abermaw, syndod bod toriadau i'r gwasanaeth. Ystyriwyd y byddai annog cynnydd yn fodd o dalu am y gwariant.
- Cyn y toriadau, hapus gyda pherfformiad Trafnidiaeth Cymru gyda chynnydd mewn dibynadwyedd a phethau yn ymddangos yn nol i'r arfer wedi cyfnod covid: bydd y toriadau yn cael effaith sylweddol ar hyn.

Yng nghyd-destun y ffigyrau a ddefnyddiwyd i gyrraedd y penderfyniad mynegwyd anghrediniaeth mai'r ffigyrau a ddefnyddiwyd oedd defnydd o'r rheilffordd yn ystod covid-19, pan oedd gwaith sylweddol yn cael ei wneud ar yr isadeiledd, sgil effaith tywydd garw ac anawsterau dibynadwyaeth a pherfformiad. Roedd rhain i gyd wedi cael effaith sylweddol ar lefel y gwasanaeth ac o ganlyniad ar y defnydd o'r rheilffordd. Gyda hyn mewn golwg, ni fyddai modd defnyddio a dibynnu ar ddata nifer y teithwyr yn y cyfnodau yma ac felly nid oes darlun cywir na theg yn cael ei adlewyrchu. Yn ychwanegol, pan mae trenau yn llawn, yn syml, nid oes tocynnwr yn casglu arian ac felly hyn yn arwain at golledion ariannol a data camarweiniol.

Croesawyd Rhian Williams (Rheolwr Cludiant Integredig a Diogelwch Ffyrdd Cyngor Gwynedd) i'r cyfarfod ac i gynnis sylwadau am y cyhoeddiad. Nododd ei bod yn mynegi siom a bod ei sylwadau yn cyfateb gyda'r hyn oedd wedi ei nodi yn barod. Ategodd bod cais wedi ei wneud i Trafnidiaeth Cymru ail ystyried y penderfyniad, ond nad oedd ymateb wedi ei dderbyn.

Gwahoddwyd Gail Jones a James Nicholls o Trafnidiaeth Cymru i ymateb i'r sylwadau. Amlygodd y ddau bod llawer iawn o ohebiaeth wedi cael ei dderbyn ynglyn a newidiadau i amseroedd trenau'r Cambrian a bod yr holl negeseuon yn cael eu hadolygu. Ategwyd bwysigrwydd casglu tystiolaeth o'r effaith a'r angen i

gyflwyno engreiffiau yn amlgyu pwysigrwydd y Cambrian – annogwyd pobl i godi eu llais.

Nododd James Nicholls bod pwysigrwydd i'r Cambrian – bod y rheilffordd yn cael ei gydnabod fel un o'r rhai gyda'r golygfeydd gorau o unrhyw reilffordd yn y byd a bod pob ymgais yn cael ei wneud i gydweithio yn lleol a gwneud y rheilffordd yn well. Ategodd, yn dilyn effaith covid bod anhawster cael y lefelau teithwyr yn ol i'r ffigyrau cyn covid, ond bod angerdd amlwg ymysg y pwyllgor i gyflwyno achos cryf a pharhau i hyrwyddo'r rheilffordd.

Mewn ymateb i gais i ymestyn y cyfnod ymateb, nodwyd nad oedd hyn yn bosib ond bod ambell sylw eisoes yn gofyn am oedi'r newidiadau am 12mis fel bod modd ail edrych ar y ffigyrau a hyrwyddo defnydd. Byddai unrhyw ddiweddariadau yn cael eu rhannu.

Mewn ymateb i sylw ynglŷn â beth oedd cyfanswm yr arbediad ac os oedd hyn yn cyfateb i'r gymhariaeth cyn covid a defnydd diweddar, nodwyd y byddai modd rhannu'r wybodaeth. Gwnaed cais ategol ar sut roedd y cyfanswm o £700mil wedi ei gyfrifo.

Mewn ymateb i bryder y byddai gyrrwyr trenau yn colli swyddi, nodwyd bod Trafnidiaeth Cymru yn rhagweld y nifer staff fydd ei angen ar gyfer teithiau gan sicrhau bod staff sbâr hefyd ar gael ar gyfer salwch ayyb.

Diolchodd y Cadeirydd i bawb a gyfrannwyd i'r drafodaeth. Nododd y dylai unrhyw wybodaeth neu ddiweddariad gan Trafnidiaeth Cymru o'r sefyllfa gael ei rannu gyda'r Pwyllgor.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30 y.b. a daeth i ben am 11.30 y.b.

CADEIRYDD